

RNDr. Jan Zahradník, senátor, býv. hejtman Jihočeského kraje, býv. prorektor Jihočeské univerzity České Budějovice, předseda o.s. Zachraňme Šumavu

ZACHRAŇME ŠUMAVU !

10.9.2009

Nasloucháme občanům a návštěvníkům ?

Název mého konferenčního příspěvku se liší od názvů jiných referátů, které zazněly nebo zazní na této konferenci. Je to jednak název sdružení, které vzniklo v letošním roce a jehož zakládajícím členem mám tu čest být. Jeho cílem je chránit přírodu, krajinu a historické památky Šumavy, usilovat o jeho rozvoj v souladu s přáním jeho obyvatel a obcí, udržovat dobré vztahy s okolními regiony nebo vést otevřenou a veřejnou debatu o směřování Šumavy. Sdružení mimo jiné uspořádalo výstavu fotografií Zdeňka Troupa se stejným názvem, která nyní putuje po české republice nebo vyhlásilo petici, opět se stejným názvem, kterou podepsaly tisíce lidí. Je-li doplněn o vykřičník, je vlastně zoufalým zvoláním nás všech, kteří již dlouhou dobu sledujeme vývoj na Šumavě a z různých pozic se snažíme bojovat s tím, co již před několika lety spustila Správa NPŠ, za podpory MŽP a za nadšeného souhlasu ekologů. Jedná se o proces, jehož cílem je přeměna nejkrásnějších částí Šumavy na divočinu. Co je to ta divočina, na jak velkém území se bude rozkládat a čím její vznik obohatí naši národní kulturu, to jsou otázky, na které není snadné získat odpověď.

Co je ale zřejmé, je cesta, kterou se ekologové snaží ke kýžené divočině dospět. Postupné zvětšování plochy bezzásahových zón, bez zákonem předepsaného projednání s obcemi, zneužití důsledků orkánu Kyrill a následných kurovcových sezón, mediální tlak s využitím aktivistických novinářů, uplatnění vlivu ekologických organizací na MŽP a v neposlední řadě pro ekologisty velmi příznivá politická situace jsou milníky na cestě k divočině.

Diktát menšiny většině

Zatímco obce, poprvé jednotné a spojené ve Sdružení šumavských obcí, se mohou bránit pouze prostředky, které jim umožňuje zákon o obcích, útočí Správa NPŠ a ministerstvo všemi možnými zbraněmi. Zatímco obce postupují z principu pomalu, vše se musí nejprve dojednat v neformálních setkáních, pak se závěry musí projednat a schválit v zastupitelstvech a pak opět na již formálním summitu obcí deklarovat, pracují ekologové v čele s MŽP vlastně na principu vojenského liniového řízení. Co obcím zabere měsíce, to orgány ochrany přírody zvládnou za týden. Ministr nařídí a Správa NPŠ koná. Navíc platí, že se ministři životního prostředí chovají jako politici nejen ve vládě, která rozhoduje ve sboru hlasováním a kde je místo pro politické hrátky, ale i na ministerstvu, které v poslední době tvrdě realizuje politiku strany zelených. Tam by se ale ministr měl chovat jako úředník, ctící zákony a demokratické principy, ze kterých jsou zákony odvozené.

Dalším významnou skutečností, kterou ekologové ve svém konání naprosto pomíjejí, je princip veřejného zájmu. Zatímco každá větší stavba musí před svým zahájením projít složitým procesem prokazování, že její realizace a následné používání je ve veřejném zájmu, významná krajinná změna, které jsme na Šumavě svědky, nikdy takovým procesem neprošla. Dokonce je možno říci, že postupy, realizované orgány ochrany přírody na území Národního parku jsou v rozporu s veřejným zájmem, jak jej určují současně platné právní předpisy. V tomto smyslu je veřejný zájem v ochraně přírody mimo jiné garantován

zákonem 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny a nařízením vlády 163/91 Sb., kterým byl Národní park Šumava založen. Paragraf 2 odstavec 1 nařízení vlády 163/91 Sb. například říká: „Posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující životní prostředí.“ Podle paragrafu 2 zákona 114/92 Sb. se ochranou přírody míní aktivní péče státu a fyzických a právnických osob o ekologické systémy a krajinné celky. Těžištěm obecné ochrany přírody je podle § 4 téhož zákona ochrana ekologické stability, zajišťující uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny.

Je naší identitou vnucovaná divočina s vlky a medvědy ?

Ministerstvo životního prostředí a Správa Národního parku Šumava prosazují rozšíření území s bezzásahovým režimem s cílem mít na významné části území parku takzvanou divočinu. To má za následek nárůst rozlohy území, na kterém došlo a dále dochází k rozpadu stávajícího lesního systému a vzniku suchého lesa. Vzhledem k tomu, že ministr životního prostředí rozhodl ponechat bez zpracování 133 tisíc metrů krychlových dřevní hmoty vzniklé jako následek orkánu Kyrill a vzhledem k tomu, že klimatické podmínky v několika za sebou jdoucích letech jsou velmi příznivé pro vznik kůrovcové kalamity, je možno se právem obávat, že mohou být vážně ohroženy další smrkové porosty.

To může ve svém výsledku znamenat **ohrožení dalších veřejných zájmů** jako například:

- zhoršení ekologické stability celého krajinného celku Šumavy,
- zhoršení hydrických funkcí území Šumavy, což může mít za následek zvýšený výskyt povodní,
- zastavení půdotvorného procesu v důsledku rozpadu lesa,
- změny klimatu,
- ztrátu genetické informace – zánik genofondu pralesovitých zbytků vegetace,
- snížení rekreačních funkcí území,
- významné zhoršení podmínek pro život stálých obyvatel Šumavy.

Probíhající činnost v NPŠ řízená Správou Národního parku Šumava a Ministerstvem životního prostředí ČR proto představuje zásadní narušení veřejných zájmů dosud definovaných jak územními plány, tak i zákony na ochranu dalších složek životního prostředí (ochrana vod, půdy, lesa, přírody a krajiny), jakož i některých ustanovení Listiny základních práv a svobod (práva vlastníků lesů atd.) a tuto činnost by nemělo být možné provádět, pokud její záměr nebude zákonným způsobem nově definován jako veřejný zájem, který ve střetu s jinými veřejnými zájmy představuje veřejný zájem převažující. Toto lze učinit pouze v souladu s ústavou a s platnými zákony. **Určení převažujícího veřejného zájmu nemůže být učiněno na základě nějaké dohody zúčastněných subjektů či správních aktů.** Je to možné učinit pouze politickým rozhodnutím vlády, případně parlamentu, přijatým při vědomí všech jeho možných dopadů.

„Odvolání“ proti rozsudku „zdivočení“ Šumavy je zatím možné jen u Vlády ČR ?

Vzhledem k tomu, že Vláda České republiky svým rozhodnutím NPŠ založila, je nanejvýš kompetentní k tomu, aby o jeho dalším osudu rozhodovala. Zatím je tomu tak, že

problematikou Šumavy se zabývá výhradně MŽP. Přitom se situace v této části České republiky úzce dotýká i jiných resortů, jako je resort zemědělství, místního rozvoje, průmyslu a obchodu, zahraničí, vnitra. Jihočeský kraj opakovaně požadoval, aby se situací na Šumavě na svém jednání zabývala vláda a o veřejném zájmu jasně rozhodla. To se bohužel nestalo. Způsob, kterým MŽP a Správa NPŠ využily orkán Kyrill je alarmující. Ponecháním nezpracovaného dříví v prvních zónách byly nastaveny optimální podmínky pro vznik kůrovcových kalamit, které letos vrcholí. Pro ekologisty byl Kyrill darem z nebe. Stačí nedělat nic, stačí nezasahovat a divočina je na dosah ruky. Jakoby to připomínalo dobu z let 1868 a 1870. Tehdy také byla kůrovcová kalamita některými lidmi vnímána jako dar z nebe. Leopold M. Zeithammer o tom v knize Šumava, kraj a lid (české vydání 1902, německé 1896 v Jihočeských listech) napsal: „Karakteristickým názvem pro označení pohromy kůrovcové jest v ústech lidu obvyklé pojmenování Doba broučková, kterouž lidé ještě do dnes (pozn. 1896) jako dobu zlatého věku vynášejí, kdy se všem lidem znamenitě dařilo.“ Jenomže je zde obrovský rozdíl. Lidé na Šumavě v dobách Klostermannovského ráje šumavského prostě využili nastalou konjunkturu k dočasnému prospěchu, který smutně skončil s vytěžením dřeva.

Současným zeleným pánům na Šumavě jde však zdánlivě o něco jiného. Zaštiťují se vznešenými hesly o právu přírody v Národním parku na to, aby se vyvíjela bez lidského zásahu a ponechávají v běhu **gigantický experiment**. Na Šumavě skutečně probíhá pokus skutečně gigantických rozměrů, co do prostoru a času. Zasahuje již většinu vrcholových partií a „laboratoř“, ve které se odehrává, se stále zvětšuje. Navíc není znám onen experimentátor, který za průběh pokusu a za jeho výsledek odpovídá. A ten výsledek neumí předpovědět ani sami ekologové. Co bude na Šumavě za sto, dvě stě, pět set let? To nikdo neví a nikdo z nás se to nedoví. Pravdou ale je, že naši potomci po dlouhá léta uvidí Šumavu suchou, šedivou a smutnou. A brouk jde pokusníkům na ruku, Žere a žere a jím napadená území se vlastně z podstaty věci stávají bezzásahovými. Takže není třeba absolvovat obtížná a složitá jednání s obcemi a dalšími představiteli veřejné správy. Nyní se možná dostávám k meritu věci. Správa parku se vinou šíření kůrovce dostává pod tlak od soukromých majitelů lesů z Rakouska i od nás. Aby se pokusila obrovskou kůrovcovou kalamitu eliminovat, těží zdravé dříví v puфраčních zónách a těží i napadané dříví mimo první zóny. Zdá se, že v loňském roce byla těžba desetkrát větší, než v roce 2007 a letos to vypadá na dvacetinásobek.

Tedy MŽP, Správa NPŠ a spolu s nimi další ekologisté, kteří šmahem všechny své odpůrce označují za zaprodance dřevařských firem, se stávají největšími těžaři na Šumavě. Není to obrovský byznys? Je, ale pro koho? Tuto otázku si netroufám zodpovědět.

Proto voláme: Zachraňme Šumavu! Je to ale ještě možné? Není již pozdě? Odborníci odhadují, že celková škoda na životním prostředí na území Národního parku Šumava od jeho vzniku po současnost dosahuje 30 až 50 miliard korun. To je nepředstavitelná částka, ale ještě větší škoda je škoda kulturní, spočívající v devastaci území, na kterém po staletí žili a hospodařili lidé. Proto jsou legitimní petice, ať je to Petice Zachraňme Šumavu, kterou podepsaly tisíce lidí nebo nová petice jihočeského hejtmána Jiřího Zimoly Za zdravou Šumavu, kterou jako první podepsal prezident republiky Václav Klaus.

Je nezbytné, aby se situací na Šumavě odpovědně zabývala Vláda České republiky, k čemuž ji opakovaně vyzýval Jihočeský kraj, a pokusila se najít cestu, jak na základě vlastního nařízení z roku 1991, kterým NPŠ založila, Šumavu pro budoucí generace zachránit.